GEMEENTE HEERENVEEN

/ Voorstel aan de gemeenteraad /

Portefeuillehouder
Broekhuizen

Datum collegebesluit
1 maart 2016

Opsteller
Dirk van der Meulen

Registratie
GF16.20027

Agendapunt
8

Onderwerp

Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs

Voorstel

De "Herijking Toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs gemeente Heerenveen 2016" vaststellen als gemeentelijk huisvestingsbeleid basisonderwijs.

Aanleiding

In de raadsvergadering van 25 juni 2012 is het "Toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs gemeente Heerenveen" vastgesteld. Met dit toekomstperspectief waren tot 2028 maatregelen geschetst voor de huisvesting van de basisscholen in de (voormalige) gemeente Heerenveen.
Op 19 december 2013 is het Hoofdlijnenakkoord "Heerenveen, volop in beweging" vastgesteld. Daarin is onder anderen aangegeven dat in het licht van de gemeentelijke financiële huishouding, de veranderende samenstelling van de bevolking en maatschappelijke en economische veranderingen, er binnen voornoemd toekomstperspectief nadere keuzes moeten worden gemaakt over de schoolaccommodaties. In het verlengde hiervan is vervolgens in de Verantwoording- en Perspectiefnota d.d. 12 juni 2014 opgenomen dat een integrale actualisering van het accommodatiebeleid voor onder anderen onderwijs, niet voor hand ligt. Er wordt gekozen voor een meer pragmatische benadering: het moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen waarbij voor de komende jaren de reële investeringsbehoefte nader in beeld wordt gebracht.

Ook in onze gemeente is sprake van een snellere afname van de leerlingenaantallen dan is gedacht ten tijde van het vaststellen van het "Toekomstperspectief". De gemeenteraad heeft op 19 januari 2015 met een motie besloten het oude onderwijs huisvestingsplan toch te gaan actualiseren. Onder de werktitel: "Sport- en onderwijsaccommodaties in tijden van krimp en recessie" is de raadscommissie SAZA op 15 juni 2015 geïnformeerd over de ontwikkelingen op het terrein van de huisvesting van het basisonderwijs en het gemeentelijke financiële kader en perspectief voor instandhouding, renovatie en uitbreiding met nieuwe accommodaties op dit terrein.

Wij bieden u hierbij ter vaststelling aan de eindversie d.d.16 februari 2016 van de "Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen".

Overwegingen

De voorliggende herijking is het resultaat van een proces waarin gemeente met ondersteuning van HEMM uit Zwolle en de betrokken schoolbesturen hebben samengewerkt. Het concepteindrapport is om advies voorgelegd aan de Participatieraad, is om reactie toegestuurd aan de 24 Plaatselijk Belangen en Wijkplatforms in de

gemeente en er is instemming gevraagd aan het bestuurlijk overleg tussen de gemeente en het onderwijsveld, het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Waar van toepassing zijn de van de Participatieraad en van een 3-tal Plaatselijk Belangen en Wijkplatforms ontvangen reacties verwerkt. Het OOGO heeft met het plan ingestemd.

In de herijking zijn alle huidige basisscholen in de per 1 januari 2014 vernieuwde gemeente Heerenveen benoemd. Het feit dat alle basisscholen zijn beschreven, wil niet zeggen dat ze ook allemaal daadwerkelijk (op termijn) gehandhaafd blijven. Vanuit het initiatief van de schoolbesturen kan sluiting, fusie of samenvoeging aan de orde zijn. Bekend is inmiddels dat OBS It Fiifde Sté in Haskerdijken per 1 augustus 2016 haar deuren zal sluiten. De OBS De Nijewei en de CBS De Anjewier in Tjalleberd worden per 1 augustus 2016 samengevoegd tot één identiteitsrijke dorpsschool op basis van het uitgangspunt van een informele samenwerkingsschool. In verband hiermee wordt de OBS De Nijewei per genoemde datum opgeheven.

a. Onderwijshuisvestingsvisie.
Evenals in het "oude" toekomstperspectief is in de onderhavige herijking wederom een visie op de onderwijshuisvesting opgenomen (hoofdstuk 3). Een aantal beleids-uitgangspunten voor een efficiënte huisvesting blijft onverminderd van toepassing zoals:
- inhoud gaat voor stenen: alleen investeren als instandhouding op die locatie structureel gegarandeerd is;
- ruimtedeling: bij een combinatie van scholen wordt uitgegaan van een ruimtelijke samenwerking en wordt zo efficiënt mogelijk om gegaan met vierkant meters;
- opvang krimp en groei: groei en krimp worden zoveel mogelijk binnen de bestaande huisvestingscapaciteit via medegebruik opgevangen. Uitbreidingen vinden dus in principe niet meer plaats;
- gezonde volumes: er worden gezonde bouwvolumes gecreëerd zodat hiermee richting de toekomst sprake is van een gezond te exploiteren situatie;
- het voorkomen van desinvesteringen: op weg naar het gewenste eindbeeld worden er geen grote investeringen mee gedaan in gebouwen die niet op een verantwoorde manier afgeschreven kunnen worden en
- maatschappelijke verbreding: naast inhoudelijke samenwerking wordt indien gewenst en haalbaar ook gebouwelijke samenwerking nagestreefd tussen basisonderwijs en maatschappelijke partners.

Nieuw in dit verband zijn:
- passend vernieuwen: waar voorheen bij een vernieuwingsvraag veelal werd gekozen voor nieuwbouw, wordt nu ook aan de hand van een aantal vooraf met het desbetreffende schoolbestuur af te stemmen criteria door middel van een onafhankelijke haalbaarheidsstudie gekeken of andere oplossingen passender zijn voor de onderhavige situatie en het
- reguleren leerlingenstromen: los van de vrijheid van ouders voor de keuze van de school wordt er als inspanningsverplichting door de schoolbesturen op ingezet om verkeersbewegingen tussen wijken, etc. waarin basisscholen zijn gevestigd, zoveel mogelijk te minimaliseren.

b. Ontwikkeling leerlingenaantal en ruimtebehoefte
De prognose is dat het leerlingenaantal van het primair onderwijs in de gemeente Heerenveen zal dalen van 4.412 in 2015 naar 4.055 in 2020 en 3.676 in 2030. Een verwachte afname van uiteindelijk zo'n 17%.
Op dit moment kent Heerenveen een normatief overschot van zo'n 32 lokalen. Hiervan zijn 11 lokalen in medegebruik bij partijen als peuterspeelzaal. Derhalve resteert een

normatieve leegstand van 21 lokalen. Op grond van de leerlingenprognoses komen daar tot 2020 zo'n 14 lokalen bij. Bij elkaar staan er dan 35 lokalen leeg, ofwel gemiddeld een lokaal per school.

Deze leegstand kost geld en er staat geen vergoeding van het rijk tegenover. De leegstand verdient dus serieuze aandacht. Maatregelen als sluiting, samengaan van scholen, vervangende nieuwbouw, etc. bieden de meeste kansen om tot reductie van de leegstand te komen. Hierover zal bij voortduring met de schoolbesturen worden gesproken.

c. Uitvoering
Om uitvoering te geven aan de herijking van het toekomstperspectief zullen de komende jaren gefaseerd een aantal maatregelen moeten worden getroffen. Om de uitvoering van deze maatregelen te waarborgen moeten voor zover dat nog niet het geval is, hiervoor ook de middelen worden gereserveerd in de gemeentelijke begroting (zie ook hierna onder financiën).
De maatregelen zijn verdeeld over 3 periodes, te weten:
1. De periode 2016 - 2020
2. De periode 2021 - 2025
3. De periode 2026 - 2030

Een overzicht van de maatregelen:

Nr.	Maatregel	2016-2020	2021-2025	2026-2030	Financiele Middelen Ja/Nee
1	Haalbaarheidsstudie huisvesting De Buitenkans	X			Nee
2	Realisering huisvesting De Buitenkans	X			Nee
3	1e Inrichting en meubilair De Buitenkans	X			Nee
4	Haalbaarheidsstudie doordecentralisatie	X			Nee
5	Haalbaarheidsstudie scholen Tjalleberd	X			Ja
6	Renovatie/nieuwbouw scholen Tjalleberd	X			Nee
7	Mogelijke uitbreiding De Burcht/Het Slingertouw	X			Nee
8	Haalbaarheidsstudie Kompas/Ekke de Haan		X		Ja
9	Vernieuwing Kompas/Ekke de Haan		X		Nee
10	Haalbaarheidsstudie Roerganger/Het Vogelnest		X		Ja
11	Vernieuwing Roerganger/Het Vogelnest		X		Nee
12	Mogelijke uitbreiding De Burcht/Het Slingertouw		X		Nee
13	Haalbaarheidsstudie Wijbrandi/Sevenaer			X	Nee
14	Vernieuwing Wijbrandi/Sevenaer			X	Nee
15	Haalbaarheidsstudie de Finne/de Boarne			X	Nee
16	Vernieuwing de Finne/de Boarne			X	Nee
17	Mogelijke uitbreiding De Burcht/Het Slingertouw			X	Nee

d. Toelichting fasering
De periode 2016 - 2020:
Het Ministerie heeft bij brief van 21 oktober 2015 toestemming gegeven voor een bekostiging van de nieuwe algemeen bijzondere basisschool De Buitenkans per 1 augustus 2016. Dit betekent dat Heerenveen er een basisschool bij krijgt. De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor het verzorgen van adequate huisvesting en voor de 1e inrichting meubilair en onderwijsleermiddelen. De school is voornemens om met ingang van het komende schooljaar met 3 lokalen van start te gaan.

Voor de basisscholen in Tjalleberd is een tweetal scenario's opgenomen. Het ene scenario is het onderbrengen van de nieuwe fusieschool in het te renoveren en uit te breiden gebouw van cbs De Anjewier. Het andere scenario is het onderbrengen van de school in nieuwbouw nabij de (in aanbouw zijnde) MFA Ængwirden op de locatie sportvelden in

Tjalleberd. Om helder te krijgen welk scenario hier uiteindelijk passend is, zal op korte termijn een haalbaarheidsstudie worden uitgevoerd, op grond waarvan een keuze kan worden gemaakt. Ter overbrugging naar de definitieve situatie wordt de fusieschool op initiatief van de beide schoolbesturen tijdelijk ondergebracht op de locatie van de OBS De Nijewei.

De periode 2021 - 2025:
In De Greiden zijn 2 openbare en 2 bijzondere basisscholen gevestigd. Wat de schoolbesturen betreft blijven de scenario's van unilocatie (alle scholen in één nieuwe onderwijsvoorziening) en bilocatie (per locatie twee scholen) naar de toekomst toe in beeld. De toekomstige keuze voor één of twee locaties in De Greiden hangt mede af van de mate waarin de scholen verschillende onderwijsbehoeftes kunnen bedienen en de mate van instroom van leerlingen uit andere wijken dan De Greiden. Daarnaast is het verstandig de komende jaren de diverse effecten rondom andere scholen af te wachten, alvorens in te grijpen in De Greiden. Daarbij valt te denken aan de nieuwbouw in De Akkers, het herstel van de school in Oudeschoot en de komst van de nieuwe basisschool De Buitenkans.

De periode 2026 - 2030:
Op het moment dat op langere termijn sprake is van een vernieuwingsnoodzaak ligt het voor de hand dan fysieke samenwerking te zoeken van de scholen als dorpsvoorziening in Aldeboarn en in Oude-Nieuwehorne.

Effecten

Met het vaststellen van de onderhavige "Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen 2016" ligt er een meerjarige visie met een concrete vertaling naar een toekomstige huisvesting van het basisonderwijs in de gemeente Heerenveen. De ambitie die is neergelegd is een perspectief voor de lange termijn; de richting die gemeente en schoolbesturen gezamenlijk opgaan. Gemeente en schoolbesturen hanteren de visie van de herijking als uitgangspunt voor het eigen beleid. De uiteindelijke beslissing over de instandhouding van de basisscholen is aan de schoolbesturen. De gemeente heeft een rol daar waar het gaat om het faciliteren van de huisvesting en de wettelijke zorgplicht voor voldoende openbaar onderwijs.

Beleid en regelgeving

In de Wet Primair Onderwijs (WPO) en de lokale verordening voorzieningen onderwijs worden in de basis de spelregels bepaald ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden aangaande onderwijshuisvesting. Met de vaststelling van dit herijkingsplan worden in beginsel aanvragen om uitbreiding en/of nieuwbouw niet meer ad hoc ingediend en in behandeling genomen, behoudens spoedaanvragen die niet (kunnen) voldoen aan de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting. Bedoelde verordening blijft op de achtergrond echter altijd van kracht indien gemeente en schoolbesturen om wat voor reden ook niet tot uitvoering van dit plan kunnen komen. Ook al wordt dit herijkingsplan formeel vastgesteld, de gemeenteraad beschikt bovendien te allen tijde over het budgetrecht.

Financiën, risico’s en beheersmaatregelen

De uitvoering van de herijking van het toekomstperspectief vraagt de komende jaren een flink bedrag aan investeringen. In z'n totaliteit ligt de bandbreedte zo tussen de € 8.6 en € 16.2 miljoen. Hierbij is in afwijking van de vermelde bedragen in het eindrapport, rekening gehouden met locatiegebonden kosten.

De periode 2016 - 2020
Voor deze periode is een bedrag aan investeringen geraamd van maximaal circa € 3.1 miljoen. Het grootste deel van de kosten gaat naar de realisering van huisvesting + eerste inrichting en meubilair van de nieuwe basisschool De Buitenkans en naar de renovatie dan wel vervangende nieuwbouw van de scholen in Tjalleberd.

De beschikbaarstelling van kredieten voor De Buitenkans wordt binnenkort met een afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd. Op dit moment loopt nog het onderzoek naar een geschikte huisvesting.

Voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw van de scholen in Tjalleberd wordt op korte termijn een haalbaarheidstudie uitgevoerd op grond waarvan een keus kan worden gemaakt wat hier passend is. Vanuit het oude onderwijshuisvestingsplan is voor deze haalbaarheidsstudie nog een bedrag beschikbaar. Voor de investering in de renovatie dan wel vervangende nieuwbouw zelf is nog geen dekking.

De periode 2021 - 2025
Voor de realisatie van de plannen in De Greiden (maximaal circa € 8.1 miljoen) is op dit moment geen dekking. Vanuit het oude onderwijshuisvestingsplan is voor de haalbaarheidsstudie nog wel een bedrag beschikbaar.

De periode 2026 - 2030
Ook voor de maatregelen in deze periode (maximaal zo'n € 5 miljoen) is momenteel geen geld.

Mogelijk speelt de komende jaren nog uitbreiding van de basisscholen in Skoatterwâld. Dit hang mede samen met het wel of niet uitvoeren van plannen voor de nieuwbouw van woningen in deze Heerenveense wijk. Bovendien kan de nieuwe school De Buitenkans ook effect hebben op de leerlingenaantallen van de bestaande scholen in Skoatterwâld. Dit moet worden afgewacht. Vooralsnog kan dan ook nog geen raming worden gegeven welke financiële consequenties dit heeft.

Een geheel financieel sluitende aanpak voor alle investeringen is er niet. In het kader van de jaarlijkse Perspectiefnota's (te beginnen met die van 2016) zullen nadere keuzes moeten worden gemaakt voor de benodigde (aanvullende) dekkingen.

In de huidige begrotingssystematiek wordt niet structureel gereserveerd voor het instandhouden en/of vernieuwen van schoolgebouwen. Vernieuwingsinvesteringen worden op "ad hoc-wijze" opgevangen, afhankelijk van de beschikbare financiële ruimte op dat moment. Wij zijn voornemens om zodra hiervoor de condities aanwezig zijn, investeringslasten structureel in de meerjarenbegroting op te nemen om de kwaliteit van de gebouwen op peil te houden. Wij komen daarover bij de Perspectiefnota 2016 met nadere voorstellen naar de gemeenteraad.

In het kader van het opstellen van deze herijking hebben verschillende schoolbesturen aangegeven open te staan voor een volledige doordecentralisatie. Dit zou betekenen dat alle huisvestingstaken en budgetten vanuit de gemeente worden overgedragen aan de schoolbesturen. Hoewel wij als gemeente altijd een verantwoordelijkheid (blijven) houden bij een aspect als de huisvesting, zullen wij op korte termijn via een haalbaarheidsstudie de wenselijkheid en haalbaarheid van doordecentralisatie verkennen.

Vervolgaanpak

Zoals eerder aangegeven moet het plan op onderdelen nader worden uitgewerkt. Bovendien moet uitvoering worden gegeven aan de verschillende haalbaarheidsstudies. Hiervoor hebben wij al aangegeven dat voor de realisering van de verschillende maatregelen nog wel de nodige (financiële) keuzes moeten worden gemaakt.

Communicatie

Passend in de lijn van de met het onderwijsveld nu gemaakte afspraken, is het niet "correct" om als gemeente zomaar van het plan af te wijken. De onderhavige herijking wordt dan ook beschouwd als een gezamenlijk "convenant" tussen gemeente en schoolbesturen. Dit huisvestingsplan wordt jaarlijks "informeel" in het OOGO gemonitord en geëvalueerd. Indien nodig worden bijstellingen opnieuw voorgelegd aan het OOGO en het politiek bestuur.

Relevante informatie

Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen d.d. 16 februari 2016.

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer F.H. Perdok	de heer T.J. van der Zwan

GEMEENTE HEERENVEEN
/ gemeenteraad /

Registratie
GF16.20027

Onderwerp
Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs

De raad van de gemeente Heerenveen;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 1 maart 2016;

gelet op, artikel 102 van de Wet op het primair onderwijs en de artikelen in hoofdstuk 2 van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heerenveen;

overwegende dat, er aanleiding is bestaande visie en maatregelen op het gebied van de huisvesting van het basisonderwijs in de gemeente Heerenveen te actualiseren;

Besluit
De "Herijking Toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs gemeente Heerenveen 2016" vast te stellen als gemeentelijk huisvestingsbeleid basisonderwijs.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 23 juni 2016.

de griffier, de voorzitter,

mevrouw W.J.M.A. Jansen de heer T.J. van der Zwan